

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 141-1896)

Originalt emne

Gader

Gader/Rydning og Beplantning ved Gader og Veje

Jorder

Jorder/Salg og Afstaaelse af Grunde

Teater

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 3. september 1896](#)
- 2) [Byrådsmødet den 18. marts 1897](#)
- 3) [Byrådsmødet den 25. november 1897](#)
- 4) [Byrådsmødet den 2. december 1897](#)
- 5) [Byrådsmødet den 27. januar 1898](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 3. september 1896 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 141-1896)

I mødet den 26de Marts indkom der fra Sparekassedirektør M. R. Koppel m. fl. et Andragende af 23de f. M., hvori det meddelte, at der efter Indbydelse af en Komité, dertraadte sammen i Januar d. A. for at arbejde hen til Tilvejebringelsen af et nyt Theater her i Byen, den 15de f. M. afholdtes et Møde paa Raadhuset af henved 60 dertil indbudte Personer, paa hvilket Møde Spørgsmaalet om Tilvejebringelse af et nyt Theater blev drøftet,



navnlig paa Grundlag af et af Komiteen tilvejebragt foreløbigt Projekt, der gik ud paa, for en Sum af 200.000 Kr. at erhverve det gamle Theater, Klubben "Polyhymnia" og nogle tilgrænsede Ejendomme mod Aagade og paa den saaledes indvundne Grund at opføre en til Butikker og Foreningslokaler nærmest vestemt Forbygning mod Kannikegade til en Sum af 250.000 Kr. og bagved denne en til Theater bestemt Bygning, der ligeledes er anslaaet til en Bekostning af 250.000 Kr., altsaa til en samlet Bekostning af 700.000 Kr., der tænkes tilvejebragt ved a) et 1ste Prioritetslaan paa 250.000 Kr., b) et 2det Prioritetslaan paa 100.000 Kr., 3) et 3dje Prioritetslaan (med Partialobligationer imod Kommunens Garanti) paa 150.000 Kr. og d) ved en Aktietegning paa 200.000 Kr., tilsammen 700.000 Kr.

I Andragendet oplystes det endvidere, at, medens det under Drøftelsen paa fornævnte Møde fremhævedes som i høj grad ønskeligt at faa et nyt Theater opført her i Byen og det vlagte Tidpunkt ogsaa ansaas heldigt for Sagens Gennemførelse, var der forskellige Meninger om, hvor vidt Planen, som af Komiteen under særligt Hensyn til Rentabiliteten paatænkt, skulde omfatte et Bygningskompleks, de rummede Lokaler ogsaa til andet Brug, eller om den skulde indskrænkes til et Theater alene. Derhos fremhævedes det fra flere Sider som ønskeligt gennem en Henvendelse til Byraadet at søge at formaa dette til at yde Komiteen en Byggeplads til Foretagendet og da særlig en Grund paa Bispetorvet. Resultatet af Mødet ble ven enstemmig vedtagen Opfordring til Komiteen om at arbejde videre paa Sagens Gennemførelse, og i den Anledning supplere sig selv med et vist Antal Mænd.

Under Henviisning hertil, samt idet der i Andragendet mindes om Byraadets Stilling til Spørgsmaalet om Tilvejebringelsen af et nyt Theater ved en tidligere Lejlighed (hvorom Andragendet henviser til Mødet den 21de Maj 1885, se Byraadsforh. for s. A. S. 74), fremkom Andragerne med Begæring til Byraadet om verderlagsfrit at overlade Komiteen en centralt liggende Grund til derpaa at opføre et nyt Theater, eller i Mangel heraf om Støtte til Sagens Fremme paa anden Maade, ved et Tilskud i Penge, en Rentegaranti eller lignende.

Under Hensyn til de paa Raadhusmødet faldne Udtalelser havde Komiteen ladet udarbejde et Grundrids af Bispetorvet med tilgrænsende Grunde, hvorpaa der var indlagt Projekt til et eventuelt Theater med Udbygning, hvilket Rids var vedlagt Andragendet til Brug under Forhandlingerne om Sagen.

Dette Andragende blev i ovennævnte Møde henvist til Erklæring af det angaaende

Torvesagen nedsatte kombinerede Udvalg (se Mødet den 21de Maj side 132), hvilket Udvalg derpaa i Mødet den 4de Juni fremkom med en Erklæring af 28de Maj, hvori der under Hensyn til, at Komitéens Plan med Beplantning vilde formindske det disponible Torveareal med 4400 kvad-Al. og guden Beplantning med 3400 kvad-Al. (det hele disponible Torveareal er 8180 kvad-Al. foruden 14.790 kvad-Al., der som Regel benyttes), fraraades at afstaa det af Komitéen paa Bispetorvet attraaede Areal, med Hensyn til hvilket der i hvert Fald næppe kunde blive Tale om Afstaaelse af mere end en Del, nemlig det, der ligger Øst for Fliserækken langs Beplantningen. Udvalget vilde derimod hellere anbefale Afstaaelse af en Plads paa Bispetofte eller Ydelse af et Bidrag i rede Penge.

Efter at Sagen var drøftet i Mødet den 4de Juni, vedtog man at tilskrive Andragerne med Underretning om, at man af Hensyn til Torvehandelen ikke vilde kunne ofre den Grund paa Bispetorvet, der vilde være nødvendig for at gennemføre den paa det fremsendte Rids viste Byggeplan, hvorimod der, hvis Byggeplanen kunde omændres, mulig kunde være Tale om, at der i det omhandlede Øjemed og under Forbehold af Indenrigsministeriets Approbation kunde afstaaes en Del af det til Bispetorvet hørende Areal, der ligger Øst for Fliserækken langs den nuværende Beplantning. Snarest kunde Byraadet imidlertid være tilbøjelig til paa derom nærmere fremsat Andragende at drøfte Muligheden af at tilvejebringe Byggeplads for et nyt Theater ved Afstaaelse af en Grund paa Bispetofte, eller ogsaa at bidrage til Sagens Fremme ved Ydelse af et Tilskud i rede Penge.

En i Overensstemmelse hermed udfærdiget Skrivelse afgik derpaa til Sagfører Knudsen paa Andragernes Vegne den 6te Juni.

I Anledning heraf var der fra d'Hrr. Sparekassedirektør Koppel, Købmand C. Lottrup og Sagfører Knudsen som Forretningsudvalg for den ovennævnte Komité fremkommet en Skrivelse af 18de f.M., hvori det meddeltes, at Byggeplanen, efter paa ny at have været til Overvejelse, formentes at kunne omændres saaledes, at Komitéen til Planens Gennemførelse vilde paa en Ubetydelighed nær kunne nøjes med at erholde overdraget en Del af det til Bispetorvet hørende Areal, der ligger Øst for Fliserækken langs Beplantningen.

Idet Udvalget vedlagde en i Overensstemmelse hermed afpasset Byggeplan, hvilken dog mulig vilde nødvendiggøre Erhvervelse af en eller to Syd for Arealet liggende Privatejendomme, androg det herefter om, at Byraadet vilde tilsige Komitéen vederlagsfri Overdragelse af det paa denne Plan angivne Areal til Sagens Gennemførelse.

Over dette Andragende havde Byraadets Udvalg under 27de f. M. agviet Erklæring, hvoraf det - under Henvisning til en af Stadsingeniøren afgiven Betænkning - fremgaar, at medens Komitéens tidlige Forslag krævede ca. 4400 kvad-Al. af det disponible Torveareal, udfordredes der efter den sidste Plan af dette kun 2850 kvad-Al., hvilket Areal formentlig vel kunde afses, uden at Torvehandelen led derved. Udvalget anbefalede derfor Andragendet dog med en Del Betæneligheder og foreslog bl.a. følgende Vilkaar for Bevilgelsen:

1. Grunden maa ikke benyttes til andet end til Bygning af et Theater med hvad dertil hører. Benyttes Bygningen ikke vedblivende som Theater, falder Grunden tilbage til Kommunen.
2. Det maa være godtgjort for Byraadet inden 1 Aar fra den 27de August d. A. at regne, at den fornødne Kapital til Theatrets Opførelse er sikret. I modsat Fald bortfalder Løftet om Grundens Afgivelse.
3. Kommunen forbeholdes Repræsentation i Bestyrelsen 4. Ligeledes betinges der Ret til Approbation paa Facade-og Detailtegninger, og Kommunen forventer et smukt Anlæg, svarende til det Offer, Kommunen -bringer.
5. Fornøden højere Approbation forbeholdes.

Efter at Sagen var drøftet, vedtog man, forinden videre foretages, at tilskrive Komitéen med Underretning om, at Raadet maatte ønske at blive bekendt med en gennemarbejdet Plan saavel for Indretningen af den paatænkte Theaterbygning som for dennes Ydre, men at man - naar tilfredsstillende Oplysninger i saa henseende forelaa - ikke skulde være utilbøjelig til - dog med Forbehold af fornøden ministeriel Approbation og paa nærmere bestemmende Vilkaar - at afstaa en Plads som den sidst attraaede paa Bispetorvet til Anvendelse ved Opførelse af et nyt Theater.

En i Overensstemmelse hermed udfærdiget Skrivelse afgik til ovennævnte Forretningsudvalg den 5te Septbr.

Uddrag fra byrådsmødet den 18. marts 1897 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 141-1896)

I anledning af den til Komiteen for Opførelse af et nyt Teater under 5te Septbr. f. A.

udgaaede skrivelse (se mødet den 3dje f. M.) havde Komiteen under 23de f. M. tilstillet Byraadet en af Kgl. Bygningsinspektør, Arkitekt Kampmann udarbejdet plan til den paatænkte ny Teaterbygning og, under henvisning hertil samt til en samme ledsagende skrivelse fra Arkitekten af 20de Januar d. A., paa grundlag af det saaledes fremsendte fornyet sin i andragendet af 18de August f. A. fremsatte begæring.

Da den saaledes forelagte plan imidlertid, naar en foran bygning vist trappe ikke medregnedes, vilde udkræve en plads paa 3260 [] Al. og med trappen ca. 3428 [] Al., og det angaaende Torvepladserne nedsatte kombinerede Udvalg der i mødet den 26de Marts f. A. fik Teatersagen til betænkning, forment, at Kommunen ikke burde afstaa mere plads end i mødet den 3dje Septbr. f. A. betingelses-vis vedtaget, nemlig 2850 [] Al., havde Udvalget under 3dje d. M. indstillet, at planen ikke burde antages af Byraadet i den da foreliggende form.

Saa vidt behandlet indkom Komiteens sidste andragend i mødet den 4de d. M., men blev i dette paa begæring af Komiteen uden drøftelse udsat til et senere møde.

Derefter havde Udvalget, der af hensyn til behandlingen af denne sag i mødet den 11te d. M. suppleredes med Byraadet Formand og Wærum, ført ny forhandlinger med Komiteen, under hvilke Bygningsinspektør Kampmanns plan var bleven noget reduceret, saaledes at det nu maatte forudsættes, at den kunde udføres med benyttelse af det tidligere tilbudte areal af 2850 []=Al., over hvilket en skitse var optagen og vedlagt Udvalgets under 17de d. M. fremkone fornyede indstilling; formen for arealet var dog ikke ganske den samme som tidligere, idet det nu forudsattes, at man ønskede at rykke ud over flise-rækken med bygningen, imod at rykke ind paa andre steder.

Under henvisning hertil havde Udvalget indstillet, at der under forebehold af Indenrigsministeriets samtykke tilbødes Komiteen det herom-handlede areal paa de i Udvalgets tidligere indstilling af 27de August f. A. omhandlede vilkaar, hvor-hos Udvalget havde anbefalet, at Teaterbygningen lagdes i en ret linie fra den nærmeste ejendom i Skolegade til et punkt, der var 16 alen fjernet fra Snedkermester Isagers lige overfor liggende ejendom, hvorved man vilde opnaa, at Skolegade ikke blev indsnævret.

I overensstemmelse med Udvalgets indstilling bifaldt Byraadet - under forbehold af Indenrigsministeriets sanktion - , at den af Teaterkomiteen attraaede plan maatte gives den from, som nu er vist, dog paa betingelse af, at arealets størrelse ikke derved forøges, Fristen for paavisning af, at den fornødne kapital til teaters opførelse er sikret, forlængedes

derhos til 1 Aar fra dags dato at regne.

En i overensstemmelse hermed udfærdiget skrivelse afgik derefter under 20de d. M. til vedkommende Forretningsudvalg, der i skrivelse af 3dje Maj næstefter modtog Byraadets tilsagn samtidig med, at det udtalte haab om, at det af Byraadet antydede forbehold med hensyn til pladsens vedvarende benyttelse til Teater ikke skulde kunde præjudicere optagelse af en prioritet i ejendommen.

Med hensyn til denne sidste udtalelse tog Byraadet imidlertid i skrivelse af 19de Maj fornødent forbehold.

(Se mødet den 25de November.)

Uddrag fra byrådsmødet den 25. november 1897 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 141-1896)

I Mødet den 7de f. M. indkom der fra Bestyrelsen fra Aktieselskabet Aarhus nye Teater følgende Skrivelse af 30te September d. A.:

"I Kontinuation af tidligere Korrespondance, særlig det ærede Byraads Skrivelse af 20de Marts d. A. og Teaterkomiteens Svarskrivelse herpaa af 3dje Maj d. A., - tillader undertegnede valgte Bestyrelse for Aktieselskabet Aarhus nye Teater sig, idet vi hermed fremsende Eksemplarer af de før nævnte Aktieselskab paa en Konstituerende Generalforsamling den 13de Juli d. A. vedtagne Love, ærbødigst at andrage det ærede Byraad om nu at indhente Indenrigsministeriets samtykke til at overlade Aktieselskabet den til det nye Teater i Byraadets fornævnte Skrivelse af 20de Marts d. A. tilsagte og i Skrivelsens Post 1 nærmere angivne Plads paa Bispetorvet her i Byen, saa at Tilskødning til Aktieselskabet nu kan ske. - Med Hensyn til nævnte Skrivelses Punkt 2 tillade vi os at bemærke, at, hvorvel det ikke af Skrivelsen fremgaar, om det der tagne Forbehold skal være af anden end en ren personlig Art, ville vi dog, hvis Byraadet maatte ønske saadant, kunne gaa med til ogsaa at lade dette Forbehold som reel Servitut tinglæse paa Grunden samtidig med Skødningen under Forudsætning af, at saadan Servitut staa tilbage for og altsaa ikke præjudicerer Optagelse af Prioritetslaan - paa en eller flere Prioriteter, bl. a. ogsaa til forhøjet Rente og eventuelt med statutmæssige Forpligtelser - for indtil 200,000

Kr. Vi skønne ikke, at Kommunen herved løber nogen Risiko, idet den servitutlige betingede Tilbagekaldelsesret kan komme til at hvile ej alene paa det Areal, Kommunen afgiver, men tillige paa tre tilgrænsende Ejendomme, Selskabet køber for i alt 69,000 Kr., med det Bygningskompleks, der agtes opført paa det samlede Areal. Under denne Forudsætning, hvor der kan optages prioritetslaan for indtil 200,000 Kr., vil den tidligere kalkulerede Anlægskapital 400,000 Kr., da der er tegnet en Aktiekapital paa ca.

200,000 Kr., være til Stede, og Punkt 3 i Byraadets Skrivelse af 20de Marts d. A. vil saaledes være fyldestgjort. Betræffende det i samme Skrivelses Punkt 4 tagne Forbehold formenes Lovenes § 9 at ville tilfredsstille Byraadet, og med Hensyn til det i Punkt 5 tagne Forbehold erklærer Bestyrelsen sig villig til, naar Detailtegninger foreligger, at indsende disse til det ærede Byraads Approbation."

Denne Skrivelse gik i ovennævnte Møde til Erklæring af Budgetudvalget, der under 11te f. M. udtalte sig saaledes over samme:

" I Anledning af foranstaaende skal Udvalget bemærke, at Byraadets Mening med det omhandlede Forbehold var den at søge at sikre Opnaelsen af det Øjemed, hvori den gratis Afgivelse af Kommunens Grund var indrømmet. Skulde nu dette Forbehold, saaledes som Selskabet anmoder om, vige tilbage for en Pantegæld paa ca. 200,000 kr., maa det indrømmes, at Forbeholdet vilde være saa godt som uden Betydning for Kommunen, thi saafremt det skulde ske, at Pantekreditor søgte Gælden betalt - efter Opsigelse eller paa Grund af Misligholdelse - kunde Kommunen næppe uden ved selv at overtage Teatret, det vil sige betale 200,000 Kr. med Omkostninger og eventuelle Renter, sikre Bevarelsen af Teateret. Og til et saadant Skridt vilde Byraadet dog næppe Skride, om det overhovedet kunde faa Indenrigsministeriets Samtykke dertil.

Det vil derfor være rigtigst at fastholde Forbeholdet, og Udvalget maa i ethvert Tilfælde fraraade at efterkomme Selskabets Anmodning i den foreliggende Form.

Skulde Byraadet imidlertid ønske at imødekomme Selskabet paa anden Maade, skal Udvalget henstille, om det kunde ske derved, at der i Stedet for det oprindelige Forbehold (Post 2 i Byraadets Skrivelse af 20de Marts d. A.) vedtoges følgende Bestemmelse:

"Da den gratis Afgivelse af Kommunens Grund kun har nogen Berettigelse, naar der haves Sikkerhed for, at det Teater, som agtes opført paa Grunden, vedblivende benyttes som saadant, ophører Overladelsen at være gratis, naar Teatret benyttes til andet end

Fremstilling af Skuespil (Opera, Ballet), f. Eks. til Varietéforestillinger eller benyttes eller omdannes til et hvilket som helst andet Øjemed, og Kommunen skal da have Grunden betalt som med 70,000 Kr. Denne Bestemmelse hviler som en 1ste Prioritets Hæftelse paa Ejendommen." "

Forsynet med denne Erklæring forelaa Sagen paa ny i Mødet den 14de f. M., hvor man, efter at Drøftelse havde fundet Sted, anmodede Udvalget om at træde i Forhandling med Aktieselskabets Bestyrelse angaaende den af Udvalget foreslaaede Bestemmelse om, at Grundens Værdi eventuelt skulde betales med 70,000 Kr.

I Anledning heraf forelaa der fra nævnte Udvalg følgende Skrivelse af 19de d. M.:

"Efter at Budgetudvalget har haft en Forhandling med Bestyrelsen for Aktieselskabet "Aarhus nye teater" og modtaget nærmere Oplysning om, at det af Byraadet tagne Forbehold on Grundens eventuelle Tilbagefalden til Kommunen vilde gøre det Usikkert, om Planen om et nyt Teater kunde realiseres, er der i Udvalget Stemning for at Overladelsen af Grunden vel ophører at være gratis, naar Teatret benyttes til andet end Fremstilling af Skuespil (Opera, Ballet), f. Eks. til Varietéforestillinger, eller benyttes eller omdannes til hvilket som helst andet Øjemed, og at Kommunen da skal have et Vederlag, der bestemmes til 75,000 Kr., men at denne Behæftelse skal staa tilbage for en Prioritetsgæld paa 175,000 Kr.

Aktieselskabets bestyrelse tiltraadte for sit Vedkommende denne Ordning."

I Forbindelse med denne Skrivelse oplyste derhos Udvalget mundtlig, at det var blevet enig med Aktieselskabets Bestyrelse som yderligere Betingelse, om

at den Prioritetsgæld paa 175,000 Kr., som ifølge foranførte skulde have Fortrinsret foran Kommunens eventuelle Tilgodehavende paa 75,000 Kr., ikke maatte fordeles paa mere end 2 Prioriteter, og at Kommunen skulde have Oprykningsret for sin Prioritet, naar noget af den foranstaaende Gæld blev afdraget.

Byraadet tiltraadte Budgetudvalgets nu foreliggende Indstilling, saaledes som denne nærmere er betinget ved de foranførte med Aktieselskabets Bestyrelse aftalte Vilkaar.

Det tilføjes, at, efter at der under 4de Decbr. var blevet tilskrevet Aktieselskabets Bestyrelse det fornødne i Overensstemmelse med foranstaaende, indkom der i Mødet den 23de f. M. følgende Skrivelse fra samme af 20de Decbr. saalydende:

Aktieselskabet Aarhus nye Teater

Bestyrelsen.

Aarhus, 20 Decbr. 1897.

Til Aarhus Byraad.

I Besvarelse af det ærede Byraads Skrivelse af 4de ds. tillader vi os efter derom i Bestyrelsesmøde tagen Beslutning at meddele, at Bestyrelsen accepterer i Henhold til de mellem Raadets Budgetudvalg og Bestyrelsen herom første Forhandlinger, at Overdragelsesdokumentet paa den Grund, Kommunen overlader Aarhus nye Teater, kommer til at indeholde den Klausul, at Grunden i Tilfælde af, at Teatret benyttes til andet end Fremstilling af Skuespil (Opera, Ballet), f. eks. til Varieteforestillinger, eller benyttes eller omdannes til hvilket som helst andet Øjemed. da betales Kommunen med et Vederlag af 75,000 Kr., hvilken Behæftelse, der bliver at tinglæse paa hele den til Teatret benyttede Grund, dog staar tilbage for en Prioritetsgæld paa 175,000 Kr., der dog ikke maa fordeles paa flere end to Prioriteter med Oprykningret efter disse. - Af Hensyn til de under Forhandlingerne mellem Raadets Budgetudvalg og Bestyrelsen trufne Aftaler om Omfanget af det på Bispetorvet liggende Areal, Kommunen overlader Selskabet, og dette Areals Benyttelse tillader man sig til nærmere præcisering af disse Aftaler at vedlægge Grundrids over Arealet. - Bestyrelsen tør herefter forvente, at det ærede Byraad herefter vil træffe Foranstaltning til Arealets Udstykning og Indhentelse af Ministeriets Approbation. paa dets Overdragelse til Selskabet paa de her og tidligere aftalte Vilkaar.

Paa Bestyrelsens Vegne.

A. Meyer, Formand

R. Knudsen, Sekretær.

Byraadet vedtog derefter i sidstnævnte Møde, den 23de Decbr., at indhente Indenrigsministeriets Samtykke til Afhændelsen af Grunden og derefter at lade denne udstykke.

(Se Mødet den 2den Decbr.)

Uddrag fra byrådsmødet den 2. december 1897 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 141-1896)

Efter derom fremsat forslag meddeltes der Udvalget for Byens og Omegns Forskønnelse tilladelse til at borttage plantningerne paa det areal, der er bestemt til det ny Teater. (Se mødet den 25de f. M.)

Uddrag fra byrådsmødet den 27. januar 1898 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 141-1896)

Efter at under 28de f. M. var blevet tilskrevet Indenrigsministeriet med Andragende om at maatte afstaa den i tidligere Byraadsforhandlinger og senest i Mødet den 25de November f. A. nærmere omhandlede Grund paa Bispetorvet til Opførelse af et nyt Teater, var det saaledes attraaede Samtykke blevet meddelt ved følgende Skrivelse fra nævnte Mini= Ministerium til Amtet af 18de d. M., kommuniceret Byraadet den 22de næst efter:

"I det med Amtets paategnede Erklæring af 30te f. M. modtagne Andragende har Aarhus Byraad anholdt om Ministeriets Samtykke til uden Vederlag at overdrage til et i Byen under Navn af "Aarhus ny Teater" dannet Aktieselskab til Opførelse af en god og tidssvarende Teaterbygning et Areal paa ca. 3150 Kvadratalen af de Kommunen tilhørende Byggegrunde ved Bispetorvet paa forskellige nærmere angivne Vilkaar, derunder navnlig, at Aktieselskabet til Kommunen udsteder en deklaration, der bliver at tinglæse med oprykkende Prioritet efter 175,000 Kr. i højt 2 Prioriter i Selskabets samlede Ejendom, og ved hvilken deklaration der tilsikres Kommunen et Vederlag af 75,000 Kr. for Grunden i Tilfælde af, at Theatret benyttes til andet end Fremstilling af skuespil (herunder Opera og Ballet).

I denne Anledning skulde man til Efterretning og videre fornøden Bekendtgørelse tjenstligt melde, at Ministeriet herved meddeler det begærte Samtykke."

